

MUNZAM ZARARIN İSPATI HUSUSUNDA YARGITAY'IN GÜNCEL YAKLAŞIMI

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi tarafından verilen 23.09.2025 tarihli, 2025/544 Esas ve 2025/3055 Karar sayılı ilamı kapsamında arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan alacakların geç ödenmesi nedeniyle uğranılan munzam zarar (aşkın zarar) tazminatı talebine ilişkin kurulan hüküm ile Yargıtay'ın munzam zarara karşı güncel yaklaşımı açıkça görülmektedir.

Söz konusu kararda, mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin korunması ve Anayasa Mahkemesi'nin hak ihlali kararları doğrultusunda, munzam zararın somut delillerle kanıtlanması gerektiği yönündeki katı uygulamadan vazgeçildiği açıkça belirtilmiştir. İşbu bilgi notumuz kapsamında ilgili Yargıtay kararı ele alınmaktadır.

1. Munzam (Aşkın) Zarar Kavramı

Munzam zarar, para borçlarında borçlunun temerrüde düşmesi halinde alacaklının uğradığı ve temerrüt faizini aşan zararları ifade eder. Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 122. maddesi uyarınca, temerrüt faizi kural olarak alacaklının gecikmeden doğan zararını karşılamaya yönelik götürü bir tazminat niteliğindedir. Ancak bazı durumlarda, ekonomik koşullar, enflasyon oranları, döviz kurlarındaki dalgalanmalar veya alacaklının parayı değerlendirme imkânından mahrum kalması gibi nedenlerle, temerrüt faizi alacaklının gerçek zararını karşılamada yetersiz kalabilir. Bu durumda ortaya çıkan ve temerrüt faizini aşan zarar kalemi "munzam zarar" olarak adlandırılır. Munzam zarar kurumu, temerrüt faizinin yetersiz kaldığı durumlarda alacaklının gerçek zararının giderilmesini sağlayarak tam tazmin ilkesinin hayata geçirilmesine hizmet eder.

Munzam zararın talep edilebilmesi için, alacaklının temerrüt faizini aşan bir zarara uğradığını ve bu zararın borçlunun temerrüdü ile uygun illiyet bağı içinde bulunduğunu ispat etmesi gerekir. Bu zarar, genellikle alacaklının alternatif yatırım imkânlarından elde edebileceği kazançtan mahrum kalması veya paranın değer kaybına uğraması şeklinde ortaya çıkar.

Bununla birlikte, munzam zarar talebi temerrüt faizinden bağımsız olmayıp, onun tamamlayıcısı niteliğindedir. Yani alacaklı hem temerrüt faizini hem de şartları olduğu takdirde munzam zararı birlikte talep edebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, munzam zararın otomatik olarak doğmadığı, ayrıca ispat edilmesi gereken bir zarar türü olduğudur.

2. Munzam Zararın İspatında Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi'nin 2014/2267 sayılı Genel Kurul kararı, kamu alacaklarının geç ödenmesi nedeniyle oluşan munzam zararın ispatı noktasında derece mahkemelerinin aradığı somut ispat zorunluluğunu mülkiyet hakkının ihlali sonucunu doğurabileceğine işaret etmiştir. Kararda, Yargıtay'ın yerleşik içtihatları uyarınca alacaklının sadece yüksek enflasyon ve döviz artışı gibi genel ekonomik verilerle yetinmeyip, somut vakıalarla ispatlaması gerektiği yönündeki yaklaşım değerlendirilmiştir. Ancak AYM; 1988-2002 yılları arasında kümülatif enflasyonun yaklaşık %13.254 oranında arttığı ve alacağın reel değerinin %1'in dahi altına düştüğü somut olayda, alacaklıya yüklenen bu ağır ispat yükünün mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki dengeyi başvuru aleyhine bozduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak, paranın aşırı değer kaybettiği durumlarda zararın ayrıca somut delillerle ispatlanması gerektiği yönündeki katı yorumun başvuruca "olağan dışı bir külfet" yüklediğine ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

3. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi Kararı

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi tarafından verilen 23.09.2025 tarihli, 2025/544 Esas ve 2025/3055 Karar sayılı ilamı, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinden doğan KDV alacağının yaklaşık dokuz yıl sonra tahsil edilmesi üzerine açılan munzam zarar davasına ilişkindir. Davacı arsa sahibi, 2013 yılında ödemek zorunda kaldığı vergi tutarını ancak 2022 yılında faiziyle alabilmiş; paranın satın alma gücündeki aşırı düşüş nedeniyle tahsil edilen temerrüt faizinin gerçek zararını karşılamadığını ileri sürmüştür. Daire, munzam zararı borçlu temerrüdünün kusura dayalı bir sonucu olarak tanımlamış, alacaklının temerrüt faizini aşan bir zarara uğraması halinde borçlunun kusursuzluğunu ispat edemediği sürece bu zararı gidermekle yükümlü olduğunu belirtmiştir.

Daire,2014/2267 T. 21.12.2017 sayılı AYM kararı doğrultusunda yüksek enflasyon dönemlerinde mülkiyet hakkının korunması ve adil dengenin sağlanması adına katı ispat kurallarından vazgeçilmesi gerektiğini vurgulayarak, “... hak ihlâline neden olmamak düşüncesiyle munzam zararın somut delillerle kanıtlanması gerektiği uygulamasından vazgeçilmiş ...” şeklinde hüküm kurmuştur. Bu yeni yaklaşımda, “Enflasyonist ortamda yaşayan normal makul bir insanın parasını atıl bir biçimde tutmayacağı, gelir getirecek bir yatırıma yatıracağı bilinen bir gerçektir. 818 sayılı Borçlar Kanun’un 232 (TBK 187, madde de belirtildiği üzere herkesçe bilinen vakıalarla ikrar edilmiş vakıalar çekişmeli sayılmaz). Yasal deyimle bu maruf ve meşhur vakıaların ispatına gerek yoktur” vurgusu yapılarak enflasyonist ortamda paranın değer kaybı hukuki bir karine olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla zararın; döviz, altın, mevduat faizi ve enflasyon gibi verilerden oluşan bir "sepet hesabı" ile tespit edilip, bulunan tutardan tahsil edilen temerrüt faizinin düşülmesi gerektiğine, alacaklının munzam zararını somut olarak kanıtlanması zorunluluğu olmadığına hükmedilmiştir.

4. Yargıtay Hukuk Daireleri’nin Değişen Yargısal Yaklaşım

Yargıtay’ın, munzam zararın ispatı bakımından zaman içinde yaklaşımını değiştirdiği ve giderek artan ölçüde somut ispat yerine soyut ispatı yeterli görmeye başladığı görülmektedir. Önceki uygulamada, alacaklının temerrüt faizini aşan bir zarara uğradığını somut ve açık delillerle ortaya koyması zorunlu kabul edilmekteydi. Bu çerçevede alacaklıdan, örneğin kredi kullanmak zorunda kaldığını, borcunu ifa edebilmek için daha yüksek maliyetlere katlandığını veya belirli bir ekonomik kayba uğradığını somut verilerle ispatlaması beklenmekteydi. Paranın değer kaybı ve ekonomik koşullar, tek başına yeterli bir delil olarak kabul edilmemekteydi.

Buna karşılık güncel yargı uygulamasında daha esnek bir yaklaşımın benimsendiği dikkat çekmektedir. Özellikle enflasyonun yüksek ve süreklilik arz ettiği dönemlerde, paranın zaman içindeki değer kaybı hayatın olağan akışı içinde değerlendirilmekte ve bu durum zararın varlığı bakımından bir karine olarak kabul edilebilmektedir. Bu doğrultuda, alacaklının ayrıca somut bir zarar kalemini ayrıntılı biçimde ispat etmesi yönündeki katı yaklaşım yumuşatılmış, soyut ispatın da belirli ölçüde yeterli olabileceği kabul edilmiştir.

Nitekim günümüzde “makul bir kişinin parasını atıl şekilde tutmayacağı, aksine onu gelir getirici bir yatırım aracında değerlendireceği” yönündeki kabul, munzam zararın değerlendirilmesinde önemli bir ölçüt haline gelmiştir. Bu anlayış, paranın yalnızca nominal değerine değil, ekonomik gerçeklik içindeki satın alma gücüne odaklanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece, enflasyon nedeniyle paranın değer kaybı, tek başına delil olmasa da zararın varlığı açısından güçlü bir gösterge niteliği taşımaktadır.

Bu yaklaşım değişikliğinin arkasında yalnızca ekonomik koşullar değil, aynı zamanda hukuki değerlendirmelerdeki dönüşüm de yer almaktadır. Özellikle mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin

anayasal güvenceler ile Anayasa Mahkemesi kararlarında vurgulanan “adil denge” ilkesi, munzam zararın ispatına ilişkin daha esnek ve hakkaniyete uygun bir yorumun benimsenmesine zemin hazırlamıştır. Böylece klasik dönemdeki katı ispat anlayışından uzaklaşarak, alacaklının gerçek zararının korunmasını önceleyen daha dengeli bir yaklaşım ortaya çıkmıştır.

5. Yeni Hesaplama Yöntemi: "Sepet" Analizi

Yargıtay, munzam zararın belirlenmesinde artık sadece faiz oranlarına bakılmasını değil, bir "ekonomik veriler sepeti" oluşturulmasını şart koşmaktadır. Mahkemece uzman bilirkişiden şu verilerin ortalaması alınarak hesaplama yapılması istenir:

- Yıllık gerçekleşen TEFE ve TÜFE oranları,
- Bankaların 3 aylık mevduat faizleri ve devlet tahvili faizleri,
- Amerikan Doları, Euro ve altın fiyatlarındaki artış oranları,
- Asgari ücretteki artış oranı.

Bu sepetin ortalaması ile ortaya çıkan değer, alacaklının tahsil ettiği temerrüt faizinden fazla ise aradaki fark munzam zarar olarak hüküm altına alınır.

6. Kararın Hukuki Gerekçesi ve Uygulamadaki Yansıması

23.09.2025 tarihli Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin 2025/544 Esas ve 2025/3055 Karar sayılı ilamı, munzam zarar hesaplamasında somut delil arama zorunluluğunu yumuşatarak alacaklıların korunmasına önem veren bir yaklaşım benimsemiştir. Karar, borçlunun borcunu ödemeyerek düşük temerrüt faizinden yararlanıp haksız kazanç elde etmesini engellemeyi amaçlamaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin mülkiyet hakkına ilişkin ihlal kararları uyarınca, alacaklının enflasyon karşısında ezilmesi şahsi ve olağan dışı bir külfet olarak görülmüş ve hukuki koruma alanı genişletilmiştir. Bu yeni uygulama, ekonomik göstergeler sepeti üzerinden yapılacak hesaplamalarla enflasyon ve piyasa dalgalanmalarını dikkate alarak daha gerçekçi tazminat imkânı sunmaktadır.

Buna karşın, Yargıtay bünyesinde bu yenilikçi yaklaşıma yönelik tam bir görüş birliği henüz sağlanamamıştır. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2025/726 K. 2025/4647 sayılı ve 08.10.2025 tarihli karar ile E. 2025/708 K. 2025/6005 sayılı ve 09.12.2025 tarihli güncel kararlarında da görüleceği üzere paranın satın alma gücündeki azalmanın tek başına munzam zarar ispatı sayılamayacağı yönündeki muhafazakâr tutumunu sürdürmektedir. Daire, *"Ekonomik koşullardaki olumsuzluklar nedeniyle paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma, tek başına davacının faizle karşılanmayan bir zararının varlığının ispatı olmayacağı gibi... davacıya bu yönde herhangi bir ispat kolaylığı da sağlamaz."* tespiti ile enflasyon ve döviz kurlarındaki hareketliliği bir karine olarak kabul etmemekte; davacının, parayı zamanında alabilseydi ne şekilde değerlendireceğini ve nasıl bir maddi zarara uğradığını somut vakıalarla ispatlaması gerektiğini şart koşmaktadır.

Benzer şekilde Yargıtay 5. Hukuk Dairesi de E. 2025/3333 K. 2025/15030 sayılı ve 20.11.2025 tarihli karar ile E. 2025/17014 K. 2026/1019 sayılı ve 22.01.2026 tarihli son içtihatlarında, mülkiyet hakkı ile somut ispat yükümlülüğü arasındaki dengeyi borçlu lehine koruyan bir konumdadır. Daire, genel ekonomik olumsuzlukların (yüksek enflasyon, mevduat faizleri, kur dalgalanmaları) dışında, davacının durumuna özgü şahsi ve somut bir zararın ispatlanamaması halinde taleplerin reddedilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Yargıtay Hukuk Dairelerinin bir kısmında Anayasa Mahkemesi kararlarıyla uyum sağlayan ve alacaklı lehine somut deli şartını hafifleten bir eğilim başlasa da 3. ve 5. Hukuk Dairelerinin

güncel kararları bu görüşün henüz tüm dairelere yansımadığını göstermektedir. Daireler arasındaki bu uygulama farklılığı, munzam zarar taleplerinde hukuki öngörülebilirliği zayıflatmaktadır.